

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 7 Sayı: 32 Volume: 7 Issue: 32

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

**TÜRK SİNEMASI'NDA KORKU: 2000 SONRASI TÜRK KORKU SİNEMASI'NDA DİNSEL
MOTİFLER ÜZERİNE BİR İNCELEME VE YARATIM SORUNLARI**

***HORROR IN TURKISH CINEMA: A REVIEW RELIGIOUS MOTIFS AND VISSUAL AFFECTS
IN TURKISH HORROR MOVIE AFTER 2000***

Esra TÜRKEL*

Fevzi KASAP**

Öz

Sinematografin icadından bu yana sinemanın insan yaşantısına girmesiyle birlikte sinema bir eğlence aracı olarak görülmüştür. Görsel ve ses efektlerinin bir harmoni içinde sunulması insanların cazibesini çekmiştir. Sanayileşmeyle birlikte ise sinemada tür kavramı ortaya çıkmıştır. Sinemada tür olarak korku ise en çok ilgi gören türü oluşturur.

Ekonomik krizlerden etkilenmeyen, istendiğinde çok ucuza mal edilen filmler olarak nitelenen korku sinemasının Türkiye'de de denemeleri yapılmıştır. 1970'li yıllardaki korku filmleri konu ve görsellik bakımında batı örneklerinin birebir kopyası olsa da 2000'li yıllara gelindiğinde kendi öz hikayelerinden ancak batı benzeri ve görsellikten yoksun film çeşitleri karşımıza çıkmıştır. Bu bağlamda 2000'li yıllardan sonra Türkiye'de artış gösteren korku sinemasından örneklerle Türk korku sinemasında yaratım sorunları incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Korku, Sinema, Türk Korku Sineması, Yaratım Sorunları.

Abstract

Since the invention of the cinematograph cinema enter the human life. Cinema has been seen as a entertainment. Cinema presented in a harmony of visual and sound effects and it attracted people. After the industrialization the genre niton come out in the cinema. The genre of horror is the most coveted in the cinema.

The horror cinema not affected by the economic crisis and cheaper. Turkey experiments horror cinema too. In the 1970's Turkish horror films was a copy of western ones in visually and subject. However, we see Turkish Horror film's own tales in 2000's. But these films were lack of visual and tales were similar as western ones. In this context, we examined Turkish horror cinema with examples of showing horror flicks and created issues which increased after 2000's.

Keywords: Horror, Cinema, Turkish Horror Cinema, Created Issues.

* Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İletişim Fakültesi, Medya Çalışmaları A.B.D.

** Yrd. Doç. Dr. Yakın Doğu Üniversitesi, İletişim Fakültesi.

Giriş

Korku, insanın en temel duygularından biridir. Yaşamımızın her gününde bir şekilde korkuyla yüz yüze gelebilmekteyiz. Örumcekten, fareden, karanlıkta uyumaktan, asansöre ya da uçağa binmekten, hastalıktan ve birçok şeyden korkmaktayız. Korku, yaşama ilişkin koruyucu ve savunucu nitelik taşıyan aynı zamanda da dayanıksızlığın simgesi olan bir histir. Temel bir tanım yapmak gerekirse korku, gerçek ya da hayali bir tehlike, bir tehdit karşısında duyulan büyük tedirginlik duygusu, bazı koşullar altında duyulan bir tür heyecandır. Türk Dil Kurumu'na göre ise korku; Bir tehlike veya tehlike düşüncesi karşısında duyulan kaygı, üzüntü; Gerçek veya beklenen bir tehlike ile yoğun bir acı karşısında uyanan beniz sararması, ağız kuruması, kalp, solunum hızlanması vb. belirtileri olan veya fizyolojik değişimlerle kendini gösteren duygu olarak tanımlanmıştır.

Tür olarak korku, Alman romantizminden, Fransız sürrealizmine ve Doğu Amerikan'ın büyümlü gerçekçiliğine kadar birçok ulusal edebi geleneklerinden beslenmiştir. Korku sineması dünyada birçok film endüstrisinin eşsiz formlarını geliştirmiştir. Aynı zamanda yazar ve yönetmenlerin sanatsal ifadelerini zenginleştirmede de fayda sağlamıştır (Hantke, 2010: 10).

Korku filmleri, sinemanın en uzun ömürlü ve en çok ilgi gören türünü oluşturur. Sinema endüstrilerinin girdiği krizlerden etkilenmeyen korku filmleri, istenirse çok ucuza mal edilen, dünyanın her yerinde tercih edilen filmlerdir. Ancak bu özellikleri; türün aleyhine işlemiş, popülerlik, düşük maliyet, şiddete verilen ağırlığın yarattığı tepkiyle birlikte uzun süre görmezden gelinmesine neden olmuştur. Korku filmleri, popüler kültür ürünlerine ve popüler filmlere yönelik olumsuz yaklaşımların özellikle de, seyircinin "yanlış" yönde etkilenebileceğine ilişkin endişeleri barındıran yaklaşımların en kolay ve rahat biçimde saldırabileceği bir türdür. Ayrıca alttürlerinin çokluğunun yanı sıra bilim-kurmaca türünün bazı öğelerini taşıyan bir grup melez filmi kapsadığı için korku sineması, sınıflandırma açısından sorun yaratmaktadır. Korku sinemasının ayırıcı özelliklerinden biri de yalnızca Amerikan sinemasının bir ürünü olmayıp, Avrupa sineması tarafından geliştirilmiş olmasıdır. Ancak Hollywood, 1930'larla birlikte birçok korku filmi üretmiş ve türün vazgeçilmezliğine büyük katkıda bulunmuştur (Abisel, 1995: 116-117).

Korku filmlerinin herhangi bir ülkenin tarih ve coğrafyasıyla kesin bağları da yoktur. Bu nedenle her ülke sineması kendi korku filmlerini yapmış ve bunlardan birini etkileyerek alttürleri zenginleştirmiştir. Korku sineması temel korku ve kaygılara yaslanmakta ve bu yüzden de dünyanın neresinde olursa olsun seyirci bulabilmektedir. Zaman aşımına uğrayan tarzların değişmesi, yeni biçimlerin oluşması ya da eskilere modern korkuların eklenmesiyle zenginleşerek kendini tazelemektedir. Korku türü, doğaüstü ve esrarlı şeylerle ilgilendiğinden, doğrudan toplumsal terimlerle ele alınması güçleşmekte ve tür bir anlamda marjinal hale gelmektedir (Abisel, 1997: 118).

Oskay'a göre (1995:60-61) seyirci sinemada, filmdeki karakterlerin başına nelerin geleceğini; hangi karakterin öldürüleceğini, hangisinin cezalandırılacağını önceden görebilmekte ve bu aldanım (her şey bittikten sonra da yaşamda kalabilme fantazyası, hızla değişen ve içinde oluşan her şeyin kendi oluşumunu tamamladığı anda ölümünü de yüklediği çağdaş toplumda seyirciyi rahatlatmaktadır. Özellikle de yaşanmakta olan hayatı, toplumsal ilişkileri ve bilim ve teknolojinin bu denli geliştiği bir çağda, bunların insanın yaşamı için yarattığı tehlikelerin nedenlerini seyircinin anlamasının gitgide güçleştiği, çağdaş yaşamda şöyle ya da böyle ille de açıklanması gereken bu tür sorunların bir oranda da olsa açıklanması yerine geçtiği için, belki de gitgide yoğunlaşan yanlış-bilinç içindeki insan açısından bu filmlere bir tür narkotik işlev yüklenmektedir (Oskay, 1995:60-61).

Korku, genelde olumsuz bir duygu, his olarak bilinmekte iken peki, insanlar korktukları imge veya olayları neden tekrar üretmek veya görmek istemektedir? Abisel (1995:133-134), korku filmlerini tanımlama çabalarında türe adını veren duygunun kaçınılmaz olarak temel alınması, korkuya ilişkin daha genel açıklamalara yer vermeyi zorunlu kılmaktadır demiştir. Ancak öncelikle vurgulanması gereken nokta, bilinmeyene yönelik merakın ve

bilinmeyenden duyulan korkunun bir arada bulunmalarıdır. Bilinmeyen; ölümden sonrası, uzak ülkeler, öteki insanlar ya da “ben”in kendi olsa da durum değişmez, aynı paradoks ortaya çıkmaktadır. Yani bu, bilme, ele geçirme, yaralanma istekleriyle, karşılaşılması muhtemel acılar, tehlikeler ve yok olma tehdidinin yarattığı engellemeler arasındaki çelişkidir. Korku filmleri de tam bu çelişkinin üzerine inşa edilmişlerdir ve tükenmeyen popülerlikleri buradan kaynaklanmaktadır. Aynı zamanda korku filmlerinde özdeşleşme daha çok durumla olmaktadır. Bu da seyircinin belirli anlarda ortaya çıkan gerilimi yaşamaktan tat almasıyla ilgilidir. Film seyretmenin röntgenci bir eğilimden kaynaklandığı kabul edilirse, korku filmlerinin dehşetengiz sahnelerine gösterilen ilginin bir anlamda seyircinin sadist ve mazoşist yönlerini ortaya koyduğunu söylemek de olasıdır.

Abisel (1995: 134) ayrıca, korku sinemasının canavarları, kentteki manyak katilden, ormandaki vahşi hayvana, sinekleşen insandan, uzaylı yaratığa ve şeytanın tohumundan, şeytanın kendine, zombiden, vampire, deli doktordan devleşen evcil hayvanlara, vampirden mumyaya, yakıt tankerinden spor bir arabaya, asansörden kurt adama, robottan insan yiyen bitkilere dek uzandığını söylemektedir. Temsil ettiği kötülükler nedeniyle canavar, özdeşleşilmesin diye yaratılmış olmakla birlikte zaman zaman sempati duyulabilecek bir kimliğe bürünebilmektedir.

1. Dünya Sineması’nda Korku

Korku sineması konuları; konuşmayı öğrendiğimizden beri, canavarlar, katiller, şeytanlar, hayvanlar ve kamp ateşinin etrafında anlatılan hayalet hikayelerinden beslenmektedir. Filmlere konu olan korkunun kökenleri 1700’lerdeki Gotik edebiyatına kadar dayanmaktadır. İngiliz ve Amerikan yazarlar tarafından geliştirilen bu romanlarda, karanlık ve fırtınalı gecede eski bir kale, kasvetli ormanlar, zindanlar ve gizli geçit hikayeleri yer almaktadır. Gotik edebiyatında kullanılan korku, sinemaya da ilham olmuştur. Sinemada korku terimi 1930’lara kadar gelmemesine rağmen, sessiz sinema döneminde, 1895’de Lumiere kardeşlerin yaptığı “Spook Tale” kısa filminde korku unsurları belirgin bir şekilde görülmektedir. 1896 yılında George Melies’in şimdiye kadar yapılmış ilk korku filmi olarak kabul edilen “The Manor of The Devil/ Şeytan’ın Malikanesi”nde Gotik korku unsurları olan yarasalar, kaleler, troller, hayaletler ve şeytan karakteri kullanılmıştır. 1910 ve 1920’lerde ise sessiz korku sinemasında yeni olanaklar araştırılmaktadır. 1911’de ise İtalya’da Giuseppe de Liguoro tarafından denemeler yapılan ve Thomas Edison’un stüdyoları tarafından uyarlanan Frankenstein ve Dante’nin “Inferno” filmi yapılmıştır. Ancak sessiz filmlerde kullanılan korku türü birinci dünya savaşının ardından Almanya’da doğmuştur. Alman dışa vurumculuğunun gerçekçi tasvirleri sinemanın bir tarzı haline gelmiştir. 1919’da Carl Mayer ve Hans Janowitz tarafından yazılan bütün korku filmlerinin babası olarak kabul edilen “The Cabinet of Dr. Caligari/Dr. Caligari’nin Muayenehanesi” yapılmıştır. Alman yönetmenler 1920’de “The Golem” ve 1922’de “Nosferatu” ve “Metropolis” ile dışavurumcu gerçekçi korku filmleri çekmeye devam etmişlerdir. Alman film endüstrisi savaş sonrası da devam etmiştir ancak, savaş sonrası ödemek zorunda kaldığı tazminat nedeniyle ekonomisi kötüye gitmiştir. Bu sırada insanlar eğlence filmleri aradığı için film endüstrisi de bu tür filmlere yönelmiştir. Ekonominin iyileşmesi için imzalanan Dawes Planı anlaşması sinema endüstrisini de etkilemiştir. Alman dışavurumcu gerçekçilik ve yönetmenler Hollywood sinemasına taşınmıştır. 1930’larda Hollywood stüdyo sistemini elinde tutan “Universal Pictures” tarafından Amerikan korku filmleri; “The Phantom of Opera ve Notre Dame’ın Kamburu” adlı filmler çekilmiştir. Ancak 1930’larda Universal, Gotik korku öğelerini karşımıza çıkarmıştır. Bunlardan ilki Tod Browing’in yönettiği “Dracula” filmidir. 1931’de James Wale bu sirkülasyonu “Frankenstein” filmi ile devam ettirilmiştir. 1932’de “Mumya”, 1933’de “Görünmez Adam”, 1935’de “Kurtadam Londra”da ve 1936’da “Dracula’nın Kızı” ile karşılaşmaktayız. Ancak 1943’de Universal Gotik korku sineması gücünü bu filmlerin devamı niteliğinde olan “Görünmez Adamın Dönüşü”, “Mumya’nın Eli” ve “Frankenstein Kurtadam’a Karşı” filmleriyle gücünü kaybetmiş ve filmlerde komedi unsurları kullanılmıştır. İkinci Dünya Savaşı ve 1950’ler Hollywood’un en zor dönemleri olduğu söylenmektedir. Bu dönemde korku filmleri

B tür film olarak adlandırılmış ve daha çok gençler arasında popülerleşmiştir. 1950'lerdeki Amerika-Rusya arasındaki soğuk savaş dönemindeki filmlerde nükleer silahlanmaya karşı canavar adamların bilinçaltı dışı vurulmuştur. Korku sinemasının soğuk savaş döneminde ucuz bilim kurgusal film çemberi haline gelmiştir. Bu dönemde "The Thing From Another World", "The Day The Earth Stood Still/Dünyanın Durduğu Gün" ve "Forbidden Planet/Yasak Gezegen" filmleri korku türünün belirgin örneklerindedir. 1960'ların başlangıcında ise korku türünde büyük bir patlama görmeye başlanmıştır. Bu dönemde Alfred Hitchcock korku filmlerinin hiç tartışmasız orkestra şefi olarak adlandırılabilir. 1960 yılında çektiği "Psycho" filminde seyirciyi başarılı bir şekilde etkilemiş ve filmleri B türü korku filmlerinden ayrı tutulmuştur. Bu yıllarda çekilen korku filmlerinde, Gotik korku unsurlarından ziyade günlük hayatta karşılaşılabileceğimiz korkular ve bilinçaltımızdaki canavarları görülmektedir. Hitchcock 1963 yılında "The Birds/Kuşlar" ile karşımıza çıkmıştır. Bu yıllarda İngiltere'de, Hammer Film Endüstrisi korku filmlerinde izleyicileri, sex ve kanlı film sahnelerinin kullanıldığı Gotik canavarlarla buluşturmuştur. Hammer'ın ilk gotik korku filmi ve ilk kez renkli olarak çekilen "The Curse of Frankenstein/Frankenstejn'in Laneti" filmidir. Bu filmde bir Frankenstein filminde ilk kez kan efektlerinin ekranda görülmüştür. 1957 ve 1974 döneminde Hammer stüdyoları 7 Frankenstein, 6 Dracula, 9 diğer vampir filmleri, 2 Jekyll & Hydes ve 3 Mumya filmi yapmıştır. Amerika'da ise Hammer'ın başarısından etkilenen Roger Corman, 1960 yılında 30 bin dolar bütçeyle izleyicileri cezbedecek kanlı sahneleri "Bucket of Blood" filminde sahnelemiştir. 1968'de Roman Polanski'nin "Rosemary's Baby/Rosemary'nin Bebeği" filmiyle ise doğüstü ve şeytan öğelerini filmlerde görülmeye başlanmıştır. Doğüstü olayların ele alındığı filmlere, 1973'te William Friedkin'in yönettiği "The Exorcist/Şeytan", "The Omen/Alamet (1976)" ve "Amnityville Horror (1979)" örnek olarak gösterebilir. Sinema okulu öğrencileri ise bu dönemde sinemaya B türü korku öğelerini sıkça kullandığını görülmüştür. 1975'de Steven Spielberg'in "Jaws" filmiyle canavar balık, köpekbalığı korku öğelerini film endüstrisinde kullandığına bir örnektir. 1976'da Brian De Palma'nın "Carrie" filmiyle ise genç nesle hitap eden korku çemberini oluşturmuştur. Korku sinemasının, teknolojinin ilerlemesiyle birlikte maliyetleri giderek azalmış ve bağımsız sinemacıların da bu şekilde artmasına olanak sağlamıştır. 1974 yapımı, Tobe Hooper'ın "The Chainsaw Massacre/Tektaş Katliamı" filminde bir seri katil konu alınmıştır. Maddi konular, filmleri içerik yönünden zenginleştirmese de gençleri korku içine atması popüler olmasını sağlamıştır. 1978'de John Carpenter'ın "Halloween/Cadılar Bayramı" dönemin en başarılı filmidir. Halloween aynı zamanda Hitchcock tarzından esinlenmiş ilk film örneğidir. 1980'de "Friday the 13th/13. Cuma", 1984'de "A Nightmare on Elm Street/Elm Sokağı Kabusu" slasher filmlerini geri getirmiş ve büyük başarı sağlamışlardır. Fakat 1990'larda ise slasherların komik taklitlere dönüşmeye başlamıştır. 1992'de Even Ramimi'nin "Zombi" filmlerindeki efektlerin Peter Jacson'un "Dead Alive" filminde görmektedir. 2000'lerde ise psikolojik ve izleyiciyi heyecanlandıran "Silence of the Lambs/Kuzuların Sessizliği, The Sixth Sende/Altıncı His, Se7en/Yedi, The Others/Diğerleri ve The Ring/Halka" gibi filmler popüler hale gelmeye başlamıştır. Eduardo Sanchez ve Daniel Myrick'in "The Blair Witch Project/Blair Cadısı" filmi dönemin modern korku sinemasında alt türün ilk örneğidir. Filmde kullanılan el kamera yöntemi korku filmine ayrı bir bakış açısı getirmiştir. El kamerası yöntemiyle seyirciyi filmin içindeymiş gibi hissettirmiş ve seyirci beyaz perdede gerçekleşen olaylara tanık hale getirilmiştir. Bu tür filmler 2007'de "Paranormal Activity" filmiyle devam etmiştir.¹

2. Türk Sineması'nda Korku

Batı korku sinemasından Türkiye de etkilenmiştir. Türk korku sinemasında çekilen az sayıda filmin ise Amerika ve Batı'da çekilen korku filmlerinin birer kopyası niteliğinde olduğunu izlediğimiz filmlerde anlayabilmekteyiz. Fantastik Türk sinemasının genelinde korku motifleri ise eksik değildir. Ancak korku türüne tümüyle dahil edilebilecek örnekler azlıklarıyla dikkati çeker ve pek çok kez sorulan bir soruyu yeniden gündeme getirebilmektedirler. Bu

¹ "A Brief History of Horror" Filmmakeriq, Erişim Tarihi: 18.06.2014, Erişim Adresi: <http://filmmakeriq.com/lessons/a-brief-history-of-horror/>

ilgisizliğin seyirciden mi yoksa alışılmış türlerdeki şablonların dışına çıkmaktan pek hoşlanmayan, değişikliği ve denemeleri her zaman sakıncalı bulan Yeşilçam'ın kendisinden mi kaynaklandığı da sorulmaktadır (Scognomillo, Demirhan,1999: 69).

Dünyanın her yerinde olduğu gibi Türkiye'de de 1930'lu ve 1940'lı yıllarda gösterime giren, Amerikan yapım şirketi "Universal"ın korku klasiklerinden (*Dracula, Frankenstein, Kurt Adam, Mumya*) bugüne kadar, korku sineması ülkenin her yerinde seyircisini her zaman bulduğunu görmekteyiz. Hazır bu seyirci ve meraklı kitlesi varken ve Yeşilçam, "B" filmlerinde, gördüğümüz ve göreceğimiz gibi her şeyi denerken korkudan uzak kalması; o dönemlerdeki teknik altyapının yetersizliğine bağlı (özel efekt, ışıklandırma, makyaj, çevre düzenlemesi, türde deneyimli ya da yatkın senaryo yazarları, yönetmenler), bir de büyük yapım şirketlerinin korkuya gösterdikleri ilgisizlik ve bu ilgisizliğin temelinde yatan ticari kuşkulardan kaynaklanmasıdır (Scognomillo, Demirhan,1999: 69).

Bir de sinema basınının o yıllarda yabancı oyuncular arasındaki aşk maceralarına ilişkin dedikodulara büyük yer ayırırken, filmin konusuyla pek ilgilenmez. Basına yansıyan konu özetinde işin içinde büyücülük ve de sapık ilişkiler olduğu kaydedilse de filmin erotik bir korku/gerilim filmi olduğunun sanki pek kimse farkında olmaz; İstanbul Macerası, çekimler sırasında kullanılan bu adın verdiği izlenimin de etkisiyle bir 'avantür' filmi olarak nitelenmektedir. Dönemin sinema dergilerine bakıldığında, farklı türlere ilişkin kavramların o dönemde Türkiye'de pek yerleşmediği hissine kapılabiliyor ve melodramlar dışında bütün türler varsa yoksa muğlak bir 'avantür' nitelemesine hapsediyorlar. (Özkaracalar, 2007: 363-364)

Nitekim Drakula İstanbul'da filminden sonra Türkiyeli sinemacıların bir daha korku filmi çekilmesi için yirmi yıl geçmesi gerekecekti. Metin Erksan'ın 1974 tarihli Şeytan filmi de ABD yapımı "*The Exorcist*"in neredeyse kare kare kopyası niteliğinde olduğunu söyleyebiliriz. Şeytan filmi Batı korku filmi meraklılarının ilgisini çekerken, Erksan'ın biyografilerinde neredeyse tamamen yok sayılıyor; yalnızca filmografik listelerde mecburen kaydedildiğini görmekteyiz. Belki de Şeytan'ı dahi Metin Erksan sinemasının gelişim çizgisi içerisinde bir yere oturtmak, bu filmi, toplumumuzun modernleşme süreci karşısında 'manevi değerlerimize' sarılma olarak da anlamlandırıldığını söyleyebiliriz (Özkaracalar:296).

Diğer yandan Şeytan'ın gösterime girdiğinde ne bir olay yarattığı ne de beklenen ilgiyi görmediği söylenmektedir. Uyarlamadan kaynaklanan sorunlardan dolayı tam dengesini bulmayan bu film belki de birçok yönleriyle seyirciyi şaşırttığı söylenebilir. Gerek roman, gerekse ondan hareket eden William Friedkin'in filmi, bekleneni vermeyince, inancaşal bir boyut içinde hareket ederek kahramanlarının ikisini papazlar arasından seçiyor. Metin Erksan'ın filmi ise ne bir korku filmi ne de doğaötesi bir çatışmanın trajedisi olduğu söylenmektedir (Scognomillo, Demirhan: 80-81).

3. 2000'li Yıllar ve Sonrasında Artış Gösteren Türk Korku Filmleri

2000'li yıllardan sonra Türk korku sinemasında bir artış yaşandığını söyleyebiliriz. Korku sineması yönetmenlerinin bazıları bunu ticari kaygılardan, az bütçe ile çok para kazanmak isteyen yapımcılardan kaynaklandığını söylemektedir. Türk korku filmlerinin genelinde dinsel motifli; cin, büyü, şeytan temalarının geniş bir şekilde kullanıldığını görmekteyiz. Bu yıllarda gösterime giren Türk korku filmlerine "*Okul*" filmi (Durul/Yağmur Taylan, 2004) "*Büyü*" (Orhan Oğuz, 2004), "*D@bbe*" (2004), "*Gen*" (Togan Gökbahar, 2006), Çağan Irmak'ın yönettiği "*Kabuslar Evi*", "*Takip*", "*Son Dans*", "*Hayal-i Cihan*", "*Araf*" (Biray Dalkıran, 2006), "*Küçük Kıyamet*" (Durul/Yağmur Taylan, 2006), "*Musallat*" (Alper Mestçi, 2007), Yavuz Yalınkılıç'ın "*Ada Zombilerin Düğünü*" (2010), Biray Dalkıran'ın, "*Cehennem 3D*" (2010). Hasan Karacadağ'ın "*Dabbe: Bir Cin Vakası*" , "*Dabbe 2*" (2006) de yönetmen Hasan Karacadağ'ın, 2008 yılında "*Semum*", Tan Tolga Demirci'nin 2007 yapımı "*Gomeda*, Melikşah Altuntaş'ın "*Görünmeyenler*" (2012), Alper Mestçi'nin "*Musallat 2*", (2011), Özgür Bakar'ın "*Ammar Cin Tarikatı*" (2014), Arkin Aktaç'ın "*Şeytan-ı Racim*" (2013), "*3 Harfliler Marid*"(2010), Erdoğan Bağbakan'ın "*Karadedeler Olayı*", (2011), Osman Evre Tolga'nın "*HTR2B Dönüşüm*" (2012), Emre Kaya'nın "*İblisin Oğlu 13. Vahşet*", (2013), Hasan

Karacadağ'ın "*El-Cin*" (2013)'i örnek gösterebiliriz. 2014 yılı mayıs ayında ise iki yeni Türk korku sineması vizyona girmesi beklenmektedir; "*Muska*" ve "*Azem : Cin Karası*". Bu iki film de yine konu itibariyle büyü ve ne olduğu bilinmeyen varlıklar tarafından saldırıya uğramalarını konu aldığını görmekteyiz. Türk sinemasında ciddi yapımları mizah yoluyla eleştirme ya da yeniden yorumlama alışkanlığına da gidilmiştir. Devam filmleri çekilen bu yapımlar ciddiyetten uzak, güldürü amaçlı filmlerdir. Türk korku sinemasında The Exorcist taşlaması olan "*Kutsal Damacana*" (Kamil Aydın/Ahmet Yılmaz, 2007) ve Saw (Testere, James Wan, 2004) filminin mizahı olan "*Destere*" (Ahmet Uygun, Gürcan Yurt, 2008)'yi örnek gösterebiliriz. Asıl amaçlarının güldürü ya da korku olup olmadıklarını anlamak filmleri izledikten sonra bile güçtür. Ancak Kutsal Damacana çok sevilmiş olacak ki bir devam filmi olan Kurt adam temalı "*Kutsal Damacana 2*" (2010)'da gösterime girmiştir. İkinci filmde Universal'ın kırklı yıllarda Dracula, Frankenstein ve Mummy filmlerine Bud Abbott ve Lou Costello ikilisiyle çektiği ve klasik canavarlarla dalga geçen yapımların bir benzeri niteliğindedir.

4. 2000 Yıllarından Sonra Artış Gösteren Türk Korku Filmlerinin Örneklerle Anlatı Kodlarının Çözümlemesi ve Yaratım Sorunları

2000'li yıllardan sonra Türk Sineması'nda tür olarak korku filmlerinde bir artış gözlemlenmektedir. Dinsel temalı olan bu filmler daha çok tecimsel kaygularla çekilmiştir.

2004 yılında Orhan Oğuz tarafından çekilen "*Büyü*" filmi, bu dönemin karakteristik özelliklerini taşımaktadır. Arkeologların araştırmalarını konu alan filmde; 700 yıl önce Artukluların yaşadığı bölgeye kazı yapmaya giden ekibe Kur'an'da yer alan cin ve doğüstü varlıkların saldırması anlatılmaktadır. Genel olarak ise, büyü olgusu konu alınmıştır.

Biray Dalkıran'ın yönetmenliğini yaptığı ve başrollerini Ogün Kaptanoğlu, Tuğba Melis Türk, Pelin Ermiş, Serhan Süsler ve Çağrı Ayaydın'ın paylaştığı "*Cehennem 3D*" filmi de 2010 yılında gösterime girmiştir. Filmde, yıllar önce engelli çocuklarından utanarak onu öldüren karı-koca, kocasını ünlü bir mankenle aldatan bir kadın temalarının yanında, moda çekimi için defalarca yangın geçirmiş eski bir fabrikaya giden fotoğraf ekibinin başına gelenler, yıllar önce yakılarak öldürülen çocuğun ailesinden intikam almak için fotoğrafçıyı seçmesi gibi olaylar ve fabrikada beliren mesajlar, bilinmeyen varlıkların saldırıları ve verdiği zararlar işlenmiştir.

2005 yılında Hasan Karacadağ'ın yönetmenliğini yaptığı "*Dabbe*" filminin devam filmleri de birbirini izlemiştir. 2009'da "*Dabbe 2*", 2010'da "*Dabbe Bir Cin Vakası*", 2013'de "*Dabbe: Cin Çarpması*" filmlerinde Kur'an'dan alıntılarla cin, büyü ve kıyamet temaları işlenmiştir.

Hasan Karacadağ'ın cin temalı filmlerinden bir diğeri de 2013 yapımı "*El-Cin*" filmidir. Film; İstanbul Şile'de bilinmeyen kişiler tarafından kaçırılan bir kız çocuğunun ve gündelik yaşamlarına devam eden beş üniversite öğrencisinin olayın içine girmesiyle birlikte gelişen olay örgüsünü anlatmaktadır. Ürkünç görüntüler görmeye ve kendilerini büyü, ayin ve benzersiz bir lanetle karşı karşıya bulan karakterlerin yaşadıklarını yansıtmaktadır.

2012 yapımı Melikşah Altuntaş'ın yönetmenliğini yaptığı "*Görünmeyenler*" filminde yeni taşındıkları evde mutlu bir ailenin, bir süre sonra garip olaylarla karşılaşması sonucunda eve güvenlik kamerası taktırmalarının ardından gelişen olaylar anlatılmaktadır. Film boyunca ailenin, evde görünmeyen varlıklarla mücadele etmeleri işlenmektedir.

Hasan Karacadağ'ın yönetmenliğini yaptığı 2007 yapımı "*Semum*" filmi yine bu dönem içerisinde tecimsel kaygıları ön planda tutan tür örneğidir. "*Semum*" filminde, yeni aldıkları evde her şey güzel giderken bir gün sebebi bilmeyen bir şekilde garip olaylar yaşamaya başlayan ailenin başından geçenler anlatılmaktadır. Kur'an'da geçmekte olan, Şeytan benzeri '*Semum*' eve taşınan Canan'ı ele geçirmeye çalışmaktadır. Batı yapımı Exorcist filminden sahnelerin benzerinin yer aldığı filmde yine büyü teması işlenir. 2013 yapımı Arkın Aktaç'ın yönetmenliğini yaptığı "*Şeytan-ı Racim*" filminde, İstanbul'da üniversite okuyan iki ev arkadaşı Emrah ve Salih'in hayatları konu alınmaktadır. Salih'in havas ilmine ilgisinin artmasıyla birlikte

iki arkadaşın hayatları yeni bir serüvene sürüklenmektedir.

Filmde cinler aleminin ürkütücü varlıklarını, emirleri altına alarak isteklerini gerçekleştirmek için kullanan Salih ve Emrah, kendilerini korkunç bir döngünün içinde bulmaktadırlar. Filmde aynı zamanda Türk kültüründeki aile yapısı ve batıl inanışlar da konu alınmaktadır.

Görsel 1

Görsel 2

Görsel 1 ve Görsel 2'de "Büyü" (2004) filminden kareler yer almaktadır. Görsel 1'de büyü yapma işlemi bulunan bir büyücü, görsel 2'de de büyü ve cin gibi kötü varlıklardan korunmak için evin duvarına asılmış Kur'an'da yer alan bir ayet yer almaktadır.

Görsel 3

Görsel 4

Görsel 5

Görsel 6

Görsel 3, 4, 5 ve 6'da yer alan kareler 2010 yapımı "Cehennem 3D" filminden alınmıştır. Görsel 3'te, kahmanın görsel efektlerle oluşturulan bilinmeyen bir varlığın saldırısına uğradığı gösterilmektedir. Adı geçen filmde, görsel efektlerde kullanılan geçişlerin hızlı olması inandırıcılığı azaltmaktadır. Görsel 4'te de defalarca yanmış un fabrikasında çekimlerin

yapıldığı sırada kahraman, karısı tarafından aldatıldığı anda duvarın üzerinde Arapça yazılar belirerek fabrikanın içindeki bilinmeyen varlıkların mesaj vermeye çalıştığı görülmektedir. Görsel 5'te de ünlü manken ile kocasını aldatan kadın evlerinde bilinmeyen varlığın saldırısına uğradığı görülmektedir. Evin koridoruna doğru mankeni sürükleyen bilinmeyen varlığın ona zarar verdiğini üzerindeki kanlar ve dumandan anlarız. Görsel 6'da ise, film boyunca intikam alan çocuk gösterilmektedir. Yüz makyajı ve çocuğun hareketleri amatörliğini yansıtmaktadır.

Görsel 7

Görsel 8

Görsel 9

Görsel 10

Görsel 7, 8, 9 ve 10, 2010 yapımı "Dabbe: Bir Cin Vakası" filmine aittir. Büyü ve cin temasının işlendiği filmde; görsel 7'de de görüldüğü gibi odalarında oyun oynayan çocukların bilinmeyen varlığı hissetmeleri verilmektedir. Bilinmeyen varlık, kızlardan birini gizemli güçleriyle havaya kaldırmaktadır. Bu sahnede; eskiden mavi perde önünde çekilen ve 'blue box' olarak adlandırılan, günümüzde ise yeşil perde ile yapılan 'green box' yöntemi kullanılmış ancak gerçeklik yeterince yaratılamamıştır. Görsel 8'de de film boyunca el kamerasıyla çekildiği hissi veren ve "Paranormal Activiy" filminden alıntı olan bir sahne ile günlük kayıtlar yer almaktadır. Görsel 9'da da, Türk kültüründeki büyü teması, din adamının elinde tuttuğu bir kağıda el yazısıyla yazılmış büyü sözcükleri, kameranın sol üst açısındaki büyücülükte kullanılan imgelerle özdeşleştirilmiştir. Görsel 10'da; büyücülükte kullanılan, büyü yapılması istenen kişinin fotoğrafları, koyun boynuzları dağınık ve pis bir ortamda gösterilmiştir.

Görsel 11

Görsel 12

Görsel 11 ve 12: 2013 yapımı "El-Cin" filminde Türk korku sinemasında yaygın bir şekilde kullanılan gerçek hayattan alınmış hikayeler, onu destekleyen gazete haberleri yer almaktadır. Ancak görsel 12'de filmde yer alan bir karede tekin olmayan bir eve yanlışlıkla giren kız, bilinmeyen varlıkla karşılaşmaktadır. Mekanda kullanılan loş ışık korku temasını hissettirse de, kızın karşılaştığı kan birikintisinde oluşan ve birden bire karşısında beliren varlığın yaratımı, görsel efekt yönünden yetersiz kaldığı için gerçeklik duygusu oluşturulamamıştır.

Görsel 13

Görsel 14

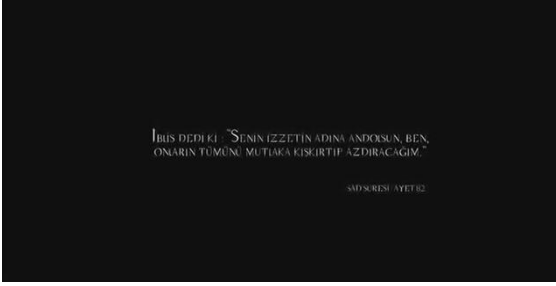

Görsel 15

Görsel 16

Görsel 13, 14, 15 ve 16'da 2007 yapımı "Semum" filminden kareler yer almaktadır. Filmde Kur'an ve Kur'an'da yer alan Semum karakterinin yanı sıra cin, şeytan ve büyü temaları işlenmiştir. Görsel 13'te banyoda küvetin içinde Canan karakterinin ayağına dokunan yarı yanmış ve kurumuş bir el görülmektedir. Bu el, filmde adı geçen ve gizli güçleriyle Canan karakterini ele geçirmeye çalışan Semum'un elidir. Görsel 14'de ise Semum'un Canan'ı ele geçirdiğini ve psikoloğa danışan eşinin çareyi din adamına başvurmakta bulduğunu görülmektedir. Batı yapımı "Exorcist" filminden alıntı yapılan bu sahnede aynı zamanda Türk kültüründeki manevi inanç ve rasyonel bilimin çatışması da yansıtılmıştır. Bilimin çaresiz kaldığı yerde ilim devreye girmiştir. Görsel 15'te de yine "Exorcist" filminden alıntı yapılarak batıda 'Şeytan çıkarma' ritüeli, İslam kültüründe 'cin çıkarma' ritüeline dönüştüğü gösterilmektedir. Din adamının okuduğu dualarla Canan'ın içinden Semum'u çıkarmaya çalıştığını görmekteyiz. Ancak, görsel efekt olarak yaratılan Semum karakteri ile filmde gerçeklik etkisi yaratılamamıştır. Görsel 16'da ise elinde Kur'an'dan ayetler okuyan din adamının etrafı yeşil bir kalkanla korumaya alınmış Semum'a karşı inançlarıyla savaşmaya çalışmakta olduğunu görmekteyiz. Din ve inanç kavramı üzerine kurulu filmde görsel efektler gerçekliği yansıtmakta yetersiz kalmıştır.

Görsel 17

Görsel 18

Görsel 17 ve 18’de 2013 yapımı “Şeytan-ı Racim” filminde Kur’an’da yer alan Sad suresi ile başlangıç yapılmıştır. İslam dini kaynaklı bu filmde de cin ve büyü temaları yer almaktadır. Görsel 18’de de dini bir ritüelde kontrolü ele alan kötü güçlere karşı dualar okunarak savaşıldığı gösterilmektedir.

Sonuç

Çalışmada, Türk korku sinemasında İslam Dini ve Kur’an kaynaklı temaların sıkça kullanıldığı görülmüştür. Batı benzeri öykülerin de kullanıldığı Türk korku filmlerinde şeytan, papaz temaları Türk kültüründeki cin, büyü, din adamı karakterleriyle özdeşleştirildiği görülmüştür. Türk korku sinemasında karşılaşılan en sık problemlerden birinin ise görsel efekt yetersizliği olduğu gerçeği ortaya çıkmaktadır. “Gomeda” (2007) filminin yönetmeni Tan Tolga Demirci, Türk korku sinemasının korkutmadaki başarısızlığını, batı toplumunda aydınlanma sonrası yaşanan modernizmin Türk toplumunda yaşanmadığına bağlamaktadır. Modernizmi yaşayan batı toplumu büyü ve din dönemlerini bastırmayı başarabilmişlerdir. Aydınlanma döneminde Batı toplumunda büyü ve din adına bastırılan olguların, çağdaş yaşamda geri dönerek korku unsuru yaratmıştır. Fakat Türk toplumu aydınlanma dönemini yaşamadığı için; büyü ve din ritüelleri içinde var oldukları, hatta bastırılacakları herhangi bir dinamikleri olmaması dolayısıyla sinemaya korku türünde değil, komedi türü olarak yansımıştır. Bu nedenle, Türk korku filmlerinden korku etkisi yaratılamamıştır. Türk filmi izleyicilerinin korku filmlerinden korkmak yerine gülmesinin ardındaki sebep budur. Diğer yandan batı toplumlarında var olan lanetli ev, zombi, katil araba klişeleri Türk toplumunda yer almamaktadır. 1970’lerden bu yana batıda lanetli ev temasının korku sinemasında öne çıktığı görülmektedir. Lanetli evleri korkutucu kılan, toplumdan uzak yerde konuşlanmalarındır. Ayrıca hem gotik edebiyatından beslenmeleri hem de toplumdaki yabancılaşmayı kışkırtmalarındır. Türkiye’de müstakil ev geleneği olmadığı için bu kadar kolektif yaşayan toplumda lanetli ev klişesi ortaya çıkarılamamaktadır. Diğer bir klişe ise zombilerdir. Öldükten sonra hayat olduğuna inanan toplumda zombinin olmasının bir anlamı yoktur. Zombi batı toplumunun ölüm korkusuna karşı geliştirdiği rasyonel bir dışavurumdur. İnsanlar ölmüyor, ölse bile diriliyor. Türk toplumu cennet ve cehennem üzerinden yeniden doğumu kabul etmiş dinsel bir inanışa sahip olduğu için zombi olgusunun estetize edilmesi mümkün değildir.²

2000’li yıllardan sonra Türk Korku Sineması’nda artış yaşanmasının bir diğer nedeninin de tecimsel kaygılar olduğunu söyleyebiliriz. Korku türü Türk seyircisinin fazla rağbet ettiği bir tür olamamıştır. Ayrıca türün içeriği gereği, korku filmleri özel efekt ve benzeri konularda oldukça yüksek bir maliyet içermektedir.³ Türkiye’deki korku filmlerine büyük bütçeler ayrılmaması nedeniyle korku etkisi yeterince yansıtılamamıştır. Görsel efektlerin kullanımındaki yetersizlik bu sektörde profesyonel anlamda kişilerin çalışmamasına ya da yeterli bütçe ayrılmadığı için bu türe karşı ilgisizliğe neden olmuştur.⁴ Fakat 2000’li yıllardan

² Görüşme 1: Tan Tolga Demirci ile Lefkoşa’da, 13 Nisan 2014 (Süre: 30 dk.)

³ Görüşme 2: Ümit Ünal ile Lefkoşa’da, 14 Nisan 2014 (Süre: 15 dk.)

⁴ Görüşme 3: Emre Kaya ile Lefkoşa’da, 21 Nisan 2014 (süre: 20 dk.)

sonra, korkunun maliyeti düşük ve yapımcıların sevdiği bir tür olması nedeniyle artış gözlenmiştir.⁵

KAYNAKÇA

ABİSEL, Nilgün (1995). *Popüler Sinema ve Türler*, İstanbul: Alan Yayıncılık
HENTKE, Steffen (2010). *American Horror Film: The Genre at The Turn of the Millenium*, University Press of Missisipi
OSKAY, Ünal (1995). *Popüler Kültür Açısından ÇAĞDAŞ FANTAZYA Bilim-Kurgu ve Korku Sineması*: Der Yayınları
ÖZKARACALAR, Kaya (2007). *Gece Yarısı Filmleri*, İstanbul: Artı Bir Kitap
SCOGNAMİLLO, Giovanni DEMİRHAN, Metin (1999). *Fantastik Türk Sineması*: İstanbul, Kabalcı Yayınevi
“A Brief History of Horror” Filmmakeriq, Erişim Tarihi: 18.06.2014, Erişim Adresi: <http://filmmakeriq.com/lessons/a-brief-history-of-horror/>

EKLER

Görüşmeler

⁵ Görüşme 4: Biray Dalkıran ile Lefkoşa’da, 21 Nisan 2014 (Süre: 20 dk.)